

เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการ เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล

Attitudes towards the Choices of Ideal Career and the Nursing Career*

รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์**

Rungratn Srisuriyawet

พรนภา หอมสินธุ์**

Pornnapa Homsin

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลภายหลังเข้าร่วมโครงการเมื่อเทียบกับเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติที่ตั้งไว้ของนักเรียนโดยเป็นการศึกษาแบบวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษา 2 กลุ่ม วัต 2 ครั้ง กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคการเรียนที่ 2 ในโรงเรียนเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ซึ่งได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ โรงเรียนในแต่ละจังหวัดจะถูกเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 5 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง 1 แห่ง ไกลเมือง 2 แห่ง และไกลจากตัวเมือง 2 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 242 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 248 คน

กลุ่มทดลองเข้าร่วมโครงการโดยการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลด้วยวีดิทัศน์และการ

อภิปรายซักถาม รวมใช้เวลานาน 30 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบค่าทีที่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนการเข้าร่วมโครงการ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เจตคติต่อการเลือกวิชาชีพพยาบาลและอาชีพในอุดมคติ และผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติกับเจตคติต่อการเรียนวิชาชีพพยาบาลไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$) แต่เนื่องจากก่อนเข้าร่วมโครงการรายได้ครอบครัวและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันจึงได้วิเคราะห์ด้วยสถิติความแปรปรวนร่วมเพื่อทดสอบว่ารายได้ครอบครัว การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการเข้าร่วมโครงการจะมีอิทธิพลร่วมกันต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ กับเจตคติต่อการเลือกเรียนพยาบาลหรือไม่ พบว่ารายได้ครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่วนการเข้าร่วมโครงการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง

* ได้รับทุนอุดหนุนงบประมาณแผ่นดิน 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ความแตกต่างของผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติกับเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพ โดยมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรร่วม นั่นคือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการเลือกวิชาชีพพยาบาลในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ โดยมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรร่วม

Abstract

The purposes of this study were to compare the change of attitudes towards the choices of ideal careers with the nursing career after the intervention. The design of this study was quasi-experimental using pretest-posttest design with non equivalent groups. The sample was female students studying in the 2nd semester of Mathayom 5 in Chonburi and Rayong provinces (experimental and control groups respectively). In each province, 5 schools were selected : 1 urban, 2 suburban, and 2 rural. The subjects comprise 242 in the experimental group, 248 in the control group.

The intervention, a presentation of nursing career was delivered to the experimental group by video and discussion. The total presentation was about 30 minutes in length. The control group was not intervened. Data were analyzed by a combination of methods, including descriptive statistics, χ^2 test, Independent-Samples t-test and ANCOVA.

Results : Before the intervention, there had been no significant differences between the experimental and control groups regarding G.P.A., experiences of nursing, attitude towards the choice of nursing career, attitudes towards the choice of ideal career, and the difference between the

attitudes towards the choice of ideal career and the choice of nursing career. However, the family income and the subjective norms were different. After the intervention, the change of difference between attitudes towards the choice of ideal career and the choice of nursing career was analyzed, ANCOVA, treating the family income and the intervention as the main effect and the subjective norms as the covariance. The results was that the family income did not affect the change of difference between attitudes towards the choice of ideal career and the choice of nursing career. However, the intervention and the subjective norms did. In conclusion, the intervention had an impact on the samples' attitudes the choice of nursing career conditioned by the subjective norms.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบัน ปรากฏว่าสาขาที่นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ เลือกเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาแพทยศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ - สื่อสารมวลชน ตามลำดับ ส่วนสาขาพยาบาลศาสตร์นั้น นอกจากจะเป็นสาขาที่ไม่ได้รับความนิยมแล้ว ยังเป็นสาขาหนึ่งที่มีผู้ปฏิเสธการเข้าเรียนค่อนข้างสูง และมีการปฏิเสธในหลาย ๆ รูปแบบ จากการไม่ไปสอบสัมภาษณ์และไม่ไปรายงานตัวหลังการประกาศผลสัมภาษณ์แล้ว การที่มีผู้ละสิทธิ์ไม่เรียนพยาบาลนั้นเป็นแนวโน้มที่ทำให้อัตราการขาดแคลนพยาบาลที่มีอยู่แล้วเพิ่มมากขึ้น (ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์, ๒๕๖๖, หน้า ๓) มหาวิทยาลัยบูรพาซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐเพียงแห่งเดียวในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ประสบปัญหาลักษณะเดียวกัน กล่าวคือจากข้อมูลของงานทะเบียนและสถิติ

มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าการสมัครเข้าเรียนต่อของนักเรียนโควตาภาคตะวันออกเฉียง มีนักเรียนเลือกเรียนคณะพยาบาลศาสตร์คิดเป็น ร้อยละ 16.0 ในปี 2539 และลดลงเหลือร้อยละ 13.5 ในปี 2540

จากการศึกษาของกรอสแมนและคณะ (Grossman et al, 1989, p. 18-21) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รับรู้่วาวิชาชีพพยาบาลต้องเกี่ยวข้องกับ การดูแลและช่วยเหลือคนป่วยเท่านั้น แต่ไม่ทราบถึงบทบาทอื่น ๆ ของพยาบาล รวมทั้งโอกาสความก้าวหน้าในวิชาชีพ ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์ (2538, หน้า 1-2) กล่าวว่า การที่นักศึกษาไม่แน่ใจว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบวิชาชีพพยาบาลหรือมีเจตคติทางลบต่อวิชาชีพ เมื่อเข้ามาเรียนและประสบกับสถานการณ์จริงซึ่งอาจส่งเสริมให้เกิดความไม่พึงพอใจบางประการ ทำให้เมื่อสำเร็จการศึกษาพยาบาลออกไปแล้วไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพหรือต้องเปลี่ยนอาชีพซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดเป็นความสูญเสียที่สำคัญยิ่ง

ดังนั้น การให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุดเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้นักเรียนมีการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลที่ถูกต้องเพื่อใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกเรียนพยาบาล ซึ่งจะส่งผลดีต่อสถาบันการศึกษาพยาบาลที่จะมีโอกาสได้รับนักศึกษาที่มีคุณภาพ มีความสนใจ ตั้งใจที่จะเป็นพยาบาลอย่างแท้จริง อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้มีความก้าวหน้าต่อไป

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถจะสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลของนักเรียนได้ (Marriner, et al, 1996, p. 27) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้จัดทำวีดิทัศน์ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล เพื่อให้ นักเรียนได้รับข้อมูลตรงตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด ซึ่งครอบคลุมในเรื่องลักษณะความเป็นวิชาชีพพยาบาล การจัดการศึกษาพยาบาล และโอกาสในการศึกษาต่อ เงินเดือน สวัสดิการ ความก้าวหน้า และข้อคิดเห็น

จากประสบการณ์ตรงของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อศึกษาว่าการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลด้วยการนำเสนอผ่านทางวีดิทัศน์และการอภิปรายซักถามนี้ จะมีผลต่อเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลหรือไม่ อย่างไร และเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลกับอาชีพในอนาคตของนักเรียนมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ รายได้ครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาล และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง รวมทั้งเจตคติต่อการเลือกเรียนในอนาคต และเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอนาคต และเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการกับหลังเข้าร่วมโครงการ ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนในเขตจังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษากึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ประเภทศึกษาสองกลุ่มวัดสองครั้ง (The Pretest-Posttest Design with Non-equivalent Group)

กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศหญิง สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียน สหศึกษาศังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคม ใกล้เคียงกัน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้กลุ่มตัวอย่างในเขต จังหวัดระยองเป็นกลุ่มควบคุมกลุ่มตัวอย่างในเขต จังหวัดชลบุรีเป็นกลุ่มทดลอง หลังจากนั้นเลือก โรงเรียนในแต่ละจังหวัด ๑ ละ 5 แห่ง โดย ๕ แห่งเป็น โรงเรียนประจำอำเภอเมือง 2 แห่งเป็นโรงเรียนประจำ อำเภอที่อยู่ใกล้ตัวอำเภอเมืองอีก 2 แห่งเป็น โรงเรียนประจำอำเภอที่อยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอเมือง โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ ร.ร.ชลบุรีสุขบท ร.ร.สัตหีบวิทยาคม ร.ร.พนัสพิทยาคาร ร.ร.บ้านบึง อุตสาหกรรมนุเคราะห์ ร.ร.หนองใหญ่ศิริวัฒนาวิทยา ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมได้แก่ ร.ร.ระยองวิทยาคม ร.ร.แกลงวิทยาสดาร ร.ร.บ้านค่าย ร.ร.บ้านฉางกาญจนกุลวิทยา ร.ร.ปลวกแดงพิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎี การกระทำด้วยเหตุผลของอัลเซนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein, 1980) ตัวแบบทำนายพฤติกรรมของ ลิสกา (Liska, 1984) แนวคิดการคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิงและการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นแบบวัดแบบออสกูด 7 ระดับ แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 2 แบบวัดการ คล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 3 แบบวัด ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 4 แบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับผล ของการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 5 แบบวัดการประเมินคุณค่าผลของการเลือกเรียนต่อ ในสาขาอาชีพ จำนวน 20 ข้อ

แบบสอบถามที่ใช้บางส่วนได้สร้างขึ้นใหม่และ บางส่วนได้ดัดแปลงมาจาก การศึกษาของ เมย์ ออสติน และแชมเปียน (May, Austin & Champion cited in

Marriner, 1996) ซึ่งแบบวัดดังกล่าวมีลักษณะเป็น มาตราวัดแบบออสกูด 7 ระดับ โดยแบบวัดดังกล่าวมี ค่าความเที่ยงของเครื่องมืออยู่ในระดับสูงดังนี้ แบบวัด การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 แบบวัดเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล มีค่า ความเที่ยงเท่ากับ 0.94 แบบวัดเจตคติต่อการเลือก เรียนอาชีพในอุดมคติมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

2. โครงการ ได้แก่การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพ พยาบาลด้วยวีดิทัศน์ความยาว 20 นาที โดยมีเนื้อหา เกี่ยวกับลักษณะความเป็นวิชาชีพ การจัดการศึกษา และโอกาสทางการศึกษา เงินเดือน สวัสดิการ ความ ก้าวหน้า และข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงของ พยาบาลวิชาชีพ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายซัก ถามนาน 10 นาที รวมทั้งสิ้น 30 นาที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำ 2 ครั้ง ห่างกัน 4 สัปดาห์ ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่ม ทดลองเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนกลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้ร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้เปรียบเทียบความแตกต่าง ของข้อมูลพื้นฐานอันได้แก่ รายได้ครอบครัว ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาล โดยการทดสอบสัดส่วนการกระจายด้วยการทดสอบ ไคส์แคว (χ^2 - Test) ส่วนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติ ต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล และผลต่างของ เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติ ต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ก่อนเข้าร่วม โครงการระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้ ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยการ ทดสอบค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent - samples t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่าง ระหว่างเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและ เจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วม

ตารางที่ 1 ต่อ

ข้อมูลพื้นฐาน	กลุ่มทดลอง (n=242)		กลุ่มควบคุม (n=248)		χ^2	p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
5. คนรู้จักเป็นพยาบาล						
มี	171	70.7	201	81.0	7.22	0.01*
ไม่มี	71	29.3	47	19.0		
6. เพื่อนบ้านที่สนิทสนมเป็นพยาบาล						
มี	49	20.2	59	23.8	0.89	0.34
ไม่มี	193	79.8	189	76.2		
7. มีประสบการณ์เป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล						
มี	150	62.0	164	66.1	0.91	0.34
ไม่มี	92	38.0	84	33.9		
8. มีบุคคลในครอบครัวเคยเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล						
มี	215	88.8	227	91.5	1.00	0.31
ไม่มี	27	11.2	21	8.5		
9. เคยเป็นอาสาสมัครเกี่ยวกับงานอนามัย และสาธารณสุข						
เคย	75	31.0	72	29.0	0.22	0.63
ไม่เคย	167	69.0	176	71.0		
10. เคยมีความประทับใจพยาบาลในการให้บริการ						
เคย	181	74.8	190	76.6	0.22	0.63
ไม่เคย	61	25.2	58	23.4		
11. ความสนใจที่จะเรียนต่อในสาขาพยาบาล						
สนใจ	141	58.3	128	51.6	2.18	0.13
ไม่สนใจ	101	41.7	120	48.4		

* p < 0.05   **p < 0.01   ***p < 0.001

2. การคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิง อันได้แก่ บิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู เพื่อนสนิทญาติพี่น้อง ซึ่งได้จากผลคูณของความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลเด่นชัดและแรงจูงใจที่จะคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิง พบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บิดามารดา/ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทและครู โดยมีคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน คือ ในกลุ่มทดลองมี

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 25.75 ถึง 32.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.06 ถึง 13.09 ในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 23.31 ถึง 30.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.98 ถึง 14.04 และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยการคัดลอกตามกลุ่มอ้างอิงโดยรวมก็พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมเล็กน้อย คือมีคะแนนเฉลี่ย 28.26 และ 26.35 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.46 และ 10.96 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	กลุ่มทดลอง (n=242)		กลุ่มควบคุม (n=248)		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. พ่อแม่ / ผู้ปกครอง	32.57	12.74	30.68	13.21	1.62	0.10
2. ครู	25.75	12.06	23.31	11.98	2.25	0.02
3. เพื่อนสนิท	26.13	12.38	25.08	12.87	0.92	0.35
4. ญาติพี่น้อง	28.59	13.09	26.35	14.04	1.84	0.06
รวม	28.26	10.46	26.35	10.96	1.97	0.05*

* $p < 0.05$

3. เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเป็นการวัดเจตคติต่อพฤติกรรม เกิดจากผลคุณระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติหรือความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล กับการประเมินคุณค่าผลของความเชื่อ นั้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติโดยรวมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 35.56 และ 35.34 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.49 และ 5.88 ตามลำดับ และคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลโดยรวมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 34.75 และ 34.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.25 และ 5.98 ตามลำดับ ดังตาราง 3

ส่วนผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพ

ในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ก่อนเข้าร่วมโครงการในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81 และ 1.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.00 และ 3.25 ตามลำดับ เมื่อนำค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังกล่าว มาทดสอบทางสถิติก็พบว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ บัณฑิตเกือบทุกบัณฑิตยกเว้นเรื่องรายได้ครอบครัวและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นย่อมแสดงว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาล เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ เจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ไม่แตกต่างกัน ส่วนเรื่องรายได้ครอบครัวและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันดังแสดงในตารางที่ 1-3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลและคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนเข้าร่วมโครงการ

เจตคติ	กลุ่มทดลอง (n=242)		กลุ่มควบคุม (n=248)		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ	35.56	5.49	35.34	5.88	-0.42	0.67
ต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล	34.75	6.25	34.24	5.98	-0.92	0.35
ผลต่างระหว่างเจตคติอาชีพในอุดมคติและเจตคติวิชาชีพพยาบาล	0.81	4.00	1.10	3.25	0.89	0.37

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พบว่ากลุ่มทดลองมีผลต่างของคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการมีค่าเป็นลบเท่ากับ -2.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.90 ในกลุ่มควบคุมมีผลต่างดังกล่าวเป็นบวกเท่ากับ 0.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.80 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของผลต่างดังกล่าวด้วยการทดสอบค่าที พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) แต่จากผลการศึกษาซึ่งพบว่าการเข้าร่วมโครงการปัจจัยเรื่องรายได้ครอบคลุมและการคล้อยตามกลุ่ม

อ้างอิงระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้นำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม เพื่อทดสอบว่าระดับรายได้ครอบคลุม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรพร้อมกับโครงการที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลต่างระหว่างเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลหรือไม่ พบว่าการเข้าร่วมโครงการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรพร้อมด้วยส่วนรายได้ครอบคลุมที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของปัจจัยด้านรายได้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การเข้าร่วมโครงการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล

แหล่งความแปรปรวน Source of Variation	ผลรวมกำลัง สอง (SS)	df	ค่าเฉลี่ยผลรวม		
			กำลังสอง (MS)	F	p-value
ปัจจัยหลัก	1148.19	6	191.36	6.92	0.001***
รายได้	158.85	5	31.77	1.14	0.33
การเข้าร่วมโครงการ	989.33	1	989.33	35.78	0.001***
ตัวแปรร่วม (Covariance)	598.35	1	598.35	21.64	0.001***
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	598.35	1	598.35	21.64	0.001***
ปฏิภณาร่วมฯ ตัวแปร	78.71	4	19.67	0.71	0.58
	78.71	4	19.67	0.71	0.58
ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม	1825.26	11	165.93	6.00	0.001***
ความคลาดเคลื่อน	13215.87	478	27.64		
ความแปรปรวนทั้งหมด	15.41.13	489	30.75		

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสรุปในข้างต้นสามารถอภิปรายในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพ รายได้

ก่อนเข้าร่วมโครงการผู้วิจัยได้พยายามควบคุมตัวแปรที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อการเลือกเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่เป็นเพศหญิงที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ประเภทสหศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน ด้วยการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนให้อยู่ในเขตอำเภอเมื่อใกล้อำเภอเมืองและไกลอำเภอเมืองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ควบคุมตัวแปรภายนอก (ปัจจัยพื้นฐาน) ให้มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาลไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวแปรด้านรายได้รอบครัว ซึ่งกลุ่มควบคุมมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวสูงกว่ากลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แตกต่างกันโดยพบว่ากลุ่มควบคุมมีโรงเรียนขนาดใหญ่มากเพียง 1 โรงเรียนในเขตตัวเมือง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้และไกลจากตัวเมืองจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งต่างจากในกลุ่มทดลองที่มีการกระจายตัวของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ในเขตเมือง ใกล้และไกลจากตัวเมืองใกล้เคียงกัน ทำให้ในกลุ่มควบคุมมีสัดส่วนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองมาก และนักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมือง ผู้ปกครองจึงมีอาชีพค้าขายรับราชการ ลูกจ้างเอกชนและรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำปัจจัยด้านรายได้มาวิเคราะห์

ความแปรปรวนร่วม เพื่อทดสอบว่ารายได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลหรือไม่ พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างดังกล่าว

2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยรวมการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.049$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้ง 2 กลุ่มมีการกระจายของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ แตกต่างกันดังได้กล่าวมาแล้ว ประกอบกับจากผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับรายได้แตกต่างกัน ซึ่งทฤษฎีรูปแบบการทำนายของลิสกา (Liska, 1984, p. 61-74) ได้อธิบายไว้ว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรภายนอกที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนี้จะส่งผลทั้งโดยตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมของบุคคลต่อไป นอกจากนี้ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2528 อ้างใน สุรัตน์ไชยชมภู, 2535, 122) ยังกล่าวว่าสำหรับสังคมไทยนั้นอิทธิพลของกลุ่มญาติหรือผู้ใกล้ชิดเป็นความผูกพันเป็นเงื่อนไขทางสังคม เพราะคนไทยมีความเป็นอยู่แบบหมู่บ้านมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือกันในหมู่ญาติและผู้ใกล้ชิดสนิทสนม

เมื่อพิจารณาแนวโน้มการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในกลุ่มต่าง ๆ ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงคล้ายคลึงกันคือคล้อยตามบิดามารดา/ผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทและครู ซึ่งคาร์ก (Clark, 1972) กล่าวว่าครอบครัวเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในการเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เพราะเป็นกลุ่มอ้างอิงที่บุคคลยึดถือมาเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดทัศนคติและแบบแผนพฤติกรรมของตนเองซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับที่หลากหลายต่อทัศนคติและค่านิยมของเด็กตามแนวคิด

ของกลุ่มอ้างอิงเชิงบรรทัดฐาน ในขณะที่กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญรองลงมาจกครอบครัว ซึ่งกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่โอเฟลและฮาลเลอร์ (Woefel and Haller, อ้างในทัศนีย์ พรหมไพจิตร, 2541) ได้อธิบายว่ากลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่เด็กมักจะใช้เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของตน เด็กจะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับกลุ่มเพื่อนตามแนวคิดของกลุ่มอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบ นั่นคือ นอกจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มสำคัญที่เด็กนักเรียนมักจะเชื่อและเป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการกำหนดค่านิยม และพฤติกรรมของตนเอง ในขณะที่ครูเป็นกลุ่มที่อยู่อันดับสุดท้าย เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนน้อยที่สุด ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวและเพื่อน ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่บุคคลใช้เป็นมาตรฐานสำหรับเปรียบเทียบอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความใกล้ชิดในแง่มุมมองแห่งหนึ่ง (Clark, 1972 อ้างในทัศนีย์ พรหมไพจิตร, 2541, หน้า 103-104)

3. เจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการ

จากผลการศึกษาก่อนเข้าร่วมโครงการทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ เจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล และผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าผลต่างของคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพโดยรวมเป็นบวก และเมื่อพิจารณาประเด็นต่าง ๆ เป็นรายข้อก็พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งมีผลต่างดังกล่าวเป็นบวกซึ่งได้แก่ ทำให้มีความก้าวหน้า ได้ทำงานที่มีรายได้สูง เรียนจบง่าย ผลการเรียนดี มีเวลาส่วนตัว ทำงานเบา ได้ทำงานที่มีความปลอดภัย เป็นผู้นำ ได้ใช้สมอง ใช้การตัดสินใจ ทำให้เป็นผู้รอบรู้ มีประสบการณ์ชีวิต นั้นย่อมแสดงว่าในประเด็นต่าง ๆ

ดังกล่าวคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติมากกว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ส่วนประเด็นที่มีผลต่างเป็นลบ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อกรเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลได้แก่ มีงานหนักแน่นอน ได้ทำประโยชน์และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ได้รับการชื่นชมจากผู้อื่น ได้ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ ทำงานแข่งกับเวลา ใช้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการฝึกภาคปฏิบัติ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อย

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับอาชีพที่ตนปรารถนา หรืออาชีพที่ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะสนองต่อความต้องการพื้นฐานของตน อันได้แก่ ความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัย มากกว่าวิชาชีพพยาบาล ในขณะที่มีเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลในภาพพจน์เดิมที่เคยรับรู้มาก่อนว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่เหนื่อยยาก ต้องเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นทำให้ได้รับความชื่นชม ต้องใช้ทักษะความชำนาญในการทำงานมากกว่าการใช้ความคิด มีสวัสดิการและความปลอดภัยน้อย แต่ก็สามารถหางานทำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไพเราะ เอี่ยมสุรีย์ (2538) ที่พบว่าสาเหตุในการไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล 5 อันดับ ได้แก่ 1. เป็นอาชีพที่ต้องอยู่เวรยามวิกาล 2. ต้องทำงานหนักรับผิดชอบมาก 3. มีวันหยุดไม่ตรงกับผู้อื่น ต้องอนทน ออกลิ้น เสียสละมากเกินไป ทำงานเหมือนคนรับใช้ 4. เป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่าย จำเจซ้ำซากและต้องทำงานอยู่กับสิ่งสกปรกและเชื้อโรค 5. สิ่งแวดล้อมในการทำงานไม่รื่นรมย์ และเช่นเดียวกับการศึกษาของมาร์รีเนอร์และคณะ (Marriner et al, 1990) ซึ่งได้ทำการศึกษเปรียบเทียบการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลและอาชีพในอุดมคติในนักเรียนมัธยมศึกษาของรัฐอินเดียพบว่านักเรียนมีการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติว่ามีความมั่นคง ได้ใช้ความรู้ มีค่าตอบแทน มีความปลอดภัย เป็นหัวหน้า มีอำนาจต่อรองมากกว่าวิชาชีพพยาบาล

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างของคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติกับคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลหลังเข้าร่วมโครงการ และก่อนเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าผลต่างดังกล่าวโดยรวมในกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) อย่างไรก็ดีเนื่องจากระดับรายได้ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่แตกต่างกันก่อนการทดลองอาจส่งผลต่อผลต่างระหว่างคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติ และคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล จึงได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีการหาความแปรปรวนร่วมพบว่า ระดับรายได้ไม่มีอิทธิพล แต่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลร่วมกับการเข้าร่วมโครงการซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลต่างของเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติและเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล จากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเอจเซนและฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbein, 1980, p. 5) อธิบายไว้ว่าบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงเป็นตัวแปรที่มีระดับความสำคัญเท่าเทียมกับเจตคติและมีความสัมพันธ์กัน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจึงเป็นตัวแปรร่วมที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อพฤติกรรม นอกจากนี้อิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง อาจเกิดขึ้นในขณะที่เข้าร่วมโครงการได้ด้วยเพราะการเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายซักถามนั้นก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อนที่ย่อมเกิดขึ้นขณะทำการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั่นคือการเข้าร่วมโครงการทำให้ความแตกต่างของผลต่างของคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติกับคะแนนเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพ

พยาบาลเมื่อก่อนการเข้าร่วมโครงการกับหลังเข้าร่วมโครงการในกลุ่มทดลองลดน้อยลงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ร่วมโครงการ กล่าวคือนักเรียนมีเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลดีขึ้นใกล้เคียงหรือมากกว่าเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพในอุดมคติที่ตั้งไว้สอดคล้องกับการศึกษาของมาร์รีเนอร์ (Marriner et al., 1996) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาต่ออาชีพในอุดมคติและวิชาชีพพยาบาล โดยการทดลองเปรียบเทียบในนักเรียน 2 กลุ่ม พบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมคาดหวังว่าอาชีพในอุดมคติเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับ มีค่าตอบแทนสูง มีความปลอดภัยและมีอำนาจในการต่อรองมากกว่าวิชาชีพพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เชื่อว่าเป็นงานที่ต้องให้บริการเป็นงานที่หนัก ต้องดูแลผู้อื่น เป็นงานที่เร่งรีบและต้องใช้เทคโนโลยีในการทำงานน้อยกว่าวิชาชีพพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในกลุ่มทดลองคาดหวังว่าอาชีพในอุดมคติจะหางานทำได้ง่ายกว่า มีอำนาจในการตัดสินใจและได้รับการยอมรับมากกว่าวิชาชีพพยาบาล และเฉพาะในกลุ่มควบคุมเชื่อว่าอาชีพในอุดมคติจะได้ศึกษาต่อในวิทยาลัยและต้องใช้ความคิดในการทำงานน้อยกว่าวิชาชีพพยาบาล

นอกจากนี้ผลการทดลองที่สำคัญคือพบว่า เมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนการเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการในนักเรียนกลุ่มทดลองแล้ว พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลว่าเป็นวิชาชีพที่ทำให้มีรายได้ดี มีภาวะผู้นำ และอำนาจในการต่อรองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าทัศนคติเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล และการอภิปรายซักถามช่วยทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลเพิ่มมากขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลมากกว่าเจตคติต่อการเลือกเรียนอาชีพที่ตนเองตั้งเป้าหมายหรือคาดหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเรื่องของความรู้สึกพอใจและไม่

พอใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากการได้รับข้อมูลทุกแง่มุม และจากการจัดประสบการณ์ใหม่ (พรณี ช. เจนจิต, 2538, หน้า 543)

การศึกษาครั้งนี้ได้วัดเจตคติต่อพฤติกรรมโดยใช้แนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของเอจเซน และฟิชไบน์ (1980, p. 62-77) ที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เพราะฉะนั้นถ้าต้องการพฤติกรรมใดก็ตาม การให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอจะเปลี่ยนแปลงความเชื่อนั้น แต่ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมมีตัวแปรที่อยู่ระหว่างกลาง เช่น เจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งตัวกำหนดเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับเจตคติและบรรทัดฐานนั้นซึ่งได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้หวังผลให้เกิดพฤติกรรมการเลือกเรียนต่อในวิชาชีพพยาบาลบนพื้นฐานการมีเจตคติต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลที่ต้องการ

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าการเข้าร่วมโครงการมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติพฤติกรรมได้จริง แต่จะส่งผลต่อการตั้งใจ และการเลือกเรียนต่อวิชาชีพพยาบาลต่อไปหรือไม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ซึ่งต้องทำการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพยาบาลควรเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูลที่

เป็นจริงเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลให้นักเรียนที่กำลังจะเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพให้มากที่สุดก่อนที่ตนจะเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งต่อตัวนักเรียนเองและองค์การวิชาชีพ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรจัดทำเป็นโครงการที่ชัดเจนและมีความต่อเนื่อง

2. รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลวิชาชีพพยาบาลโดยใช้วีดิทัศน์ และการเปิดโอกาสให้ซักถามนี้เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน เป็นรูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เจตคติต่อพฤติกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางและสะดวกในการเผยแพร่ โดยควรเริ่มต้นที่สถาบันการศึกษาและองค์การวิชาชีพพยาบาลที่รับผิดชอบผลิตพยาบาลและควบคุมมาตรฐานการให้บริการ ร่วมกันพัฒนาวีดิทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล แจกจ่ายไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาและจัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลแก่ครูแนะแนวโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อสามารถขยายผลสู่นักเรียนได้อย่างรวดเร็วต่อไป

3. ศึกษาหารูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลาย และเหมาะสมต่อไป เพื่อให้ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลที่ต้องการ อาทิเช่น ให้นักเรียนได้รับข้อมูลจากประสบการณ์ตรง โดยจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปให้การดูแลผู้ป่วย และสังเกตการณ์การปฏิบัติของพยาบาลบนหอผู้ป่วย การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การประสานความร่วมมือกับโรงเรียน การให้บริการแนะแนวเชิงรุก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร. (2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสของเยาวชนไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. ว.สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 4 (1), 99-113.

นงลักษณ์ เชษฐภักดีจิต. (2541) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ภาคตะวันออก กรณีการเลือกศึกษาวิชาชีพพยาบาล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรรณี ช. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4) คอมแพคท์พรีนท์ จำกัด.

ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์. (2538). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกหรือไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรัตน์ ไชยคำภู. (2536). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความตั้งใจในการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Ajzen, I. and Fishbein, M. (1980.) **Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior.** New Jersey : Prentice-Hall, Inc, Englewood Cliffs.

Grossman, S.D., et al. (1989). "High school Students' Perceptions of Nursing as a Career : A Pilot Study." **Journal of Nursing Education**, 25, 18-21.

Marriner, T.A. et al. (1990). "Sophomore High School Students' Perceptions of Ideal and Nursing Career Choices." **Nursing Forum.**, 25, 27-30.

Marriner, T.A., et al. (1996). "Students' Perceptions of Ideal and Nursing Career Choices." **Nursing Outlook**, 44, 27-30.

Liska, A.A. (1984) "A critical Examination of Causal Structure of the Fishbeins Ajzen Attitude-Behavior Model." **Social Psychology Quarterly.** 47, 61-74.